

30 vuotta lempeä ja levottomuutta

Helsinki International Film Festival, loistavalla lempinimellä Rakkautta & Anarkiaa varustettu elokuvajuhla täyttää pyöreitä. Festivaali on nähnyt monta muutosta pääkaupunkiseudun kulttuurimässä ja ollut osaltaan vaikuttamassa niihin. Tavalliseen tapaan nytkin nähdään Sundancen, Berlinin ja Cannesin helmiä – sekä tuoreita ihmeitä ja erikoisuuksia muutenkin ympäri maailmaa. Vuoden kunniaksi Episodin R&A-spesiaali on poikkeuksellisen laaja. Aloitamme festivaalilla Suomen ensi-iltansa saavan Cannesin avauselokuvan *Ismael's Ghosts* -tähti **MARION COTILLARDIN** haastattelulla. Sitä seuraa kattava katsaus elokuviin, joista monia ei tämän jälkeen Suomessa nähdä!

HAASTATTELU **MARTA BALAGA**

MARION COTILLARD on uuvuksissa. Ja miksi ei olisi: ollaan Cannesissa ja hänen uusi elokuvansa, **Arnaud Desplechinin** ohjaama *Ismael's Ghosts* on juuri avannut festivaalin. Haastattelun aluksi hän riisuu kenkensä hieroakseen jalkojaan. Mutta kun on yksi alan kirkkaimmista tähdistä, voisi varmaan hoitaa lehdistövelvoitteensa vaikka puolialasti eikä silmäkään räpähtäisi.

Cotillard esittää *Ismael's Ghosts*issa Carlotta, ohjaaja Ismaël Vuillardin kadonnutta vaimoa, jota tämä on luullut kuolleeksi 20 vuotta. Ironisesti se peilaa tosielämää, sillä hän tapasi Desplechinin viimeksi vuoden 1996 draaman *My Sex*

Life... or How I Got into an Argument kuvauksissa.

– Kun tapasimme, olin vain iloinen saadessani tehdä elokuvia. Vilkuilin ympärilleni enkä voinut uskoa olevani näyttelijätär, Cotillard muistelee. – Silloin vielä odotin unelmieni toteutuvan. Suurin ero nykyhetkeen taitaa olla, että nyt ajatukseni ovat tässä päivässä, eivät tulevaisuudessa.

Olit silloin aloitteleva näyttelijätär. Ajattelitko vielä työskenteleväsi uudelleen Desplechinin kanssa?

Olen varmaan nähnyt kaikki hänen elokuvansa, mutta en ajatellut uutta yhteistyötä. Aivan kuin en ajatellut työskenteleväni **Dardennen** veljesten tai

Jacques Audiardin kanssa. Menen mieluusti kuljettaa. Sen ainoan kerran, kun olin vakuuttunut työskenteleväni jonkin tietyn ohjaajan kanssa, hän kuoli. Hänen nimensä on **Claude Chabrol**. Emme olleet koskaan nähneet, mutta se järkytti. Olin odottanut jonain päivänä tekeväni yhteistyötä hänen kanssaan, ja olisin varmaan jossain vaiheessa kyllästynyt odottamaan ja jatkaneen yhteyttä häneen. Mutta en koskaan ehtinyt.

Otatko useinkin yhteyttä ohjaajiin?

Yhden kerran välitin viestin. Hulluuntui, on, että kyseinen ranskalaisohjaaja vastasi heti, että hänellä olisi elokuva, josta voisimme tehdä yhdessä. Saman tien käsikirjoitus oli hyvä ja hahmo maini

harvinaisen hieno roolihahmo. Mutta hän oli sekaisin. Olin juuri esittänyt masentunutta elokuvassa *Kaksi päivää*, yksi yö. Ja heti perään *Macbeth*, jossa olin taas hullu nainen. Esitettyäni niin pitkään häiriintynyttä naista en enää halunnut liisää samanlaista. Sanoin, etten voi uskoa kieltäytyväni, varsinkin kun itse koputin hänen oveaan. En ole vielä nähnyt elokuvaa, mutta kuulemma hänen valitsemansa näyttelijätär on loistava. Se on nyt hänen elokuvansa.

Ei Ismael's Ghostskaan ole mikään komedia. Mutta ainakin sait tanssia Bob Dylanin tahtiin.

Tiedän – miksi teen tätä itselleni? Yritän suojella minuuttani siviilissä, koska minulla on lapsia. Mutta kuvauksissa sukellan niin syvälle kuin voin. Monet näkevät Carlottan tuhoisana voimana, mutta oikeasti hän tuo elämää takaisin Ismaelin elämään. Sen näkee tanssistakin – *This Ain't Me Babe* ei ole laulu, jota normaalisti tanssisi. Ei Dylania tanssita! Carlotta palaa rikkomään viimeisen lukon, joka sitoo häntä menneisyyteen. Sitten hän voi viimein olla vapaa.

Desplechinin jokainen elokuva on osa isompaa universumia. Miten sinä sijoitut siihen?

Hänellä on oma erityinen tapansa kirjoittaa, siinä on ihan oma melodiansa.

Mutta kun siitä saa kiinni, on osa hänen maailmaansa. Vähän kuin Shakespeare – se on kaunista, mutta kestää tovin tottua rytmiin. **Xavier Dolanin** elokuva *Vain maailmanloppu* oli myös hyvin erityisellä tavalla kirjoitettu. Siihen on sopeuduttava löytääkseen hahmon aitouden.

Entä kun ei osaa kieltä? New York Immigrantissa jouduit puhumaan puolaa.

Enkä muista enää sanaakaan! Eipä, muistan huudahduksen "Matko boska", Jumalan äiti. Tässä elokuvassa minun oli ymmärrettävä mitä joka ikinen sana tarkoittaa, en voinut vain vetää sitä läpi foneettisesti. Kun tutkii vieraita kieliä, on kiinnostavaa kuinka sanajärjestykset vaihtelevat. Se kertoo paljon maan kulttuurista ja ihmisistä.

Rock'n Rollissa esität käytännössä tavallaan itseäsi. Mikä sai heittäytymään henkilökohtaiseksi?

Koska se oli hauskaa! Minusta käsikirjoitus oli riemastuttava mutta myös oivaltava. **Guillaume [Canet, Cotillardin puoliso]** halusi leikitellä mielikuvilla, mil-laisia meillä on itsestämme ja muista. Me näyttelijät näemme kuinka vanhenemme hemmetin isolla kankaalla. Kaikki on näkyvissä! Se on jotain hyvin outoa.

Se oli myös ensimmäinen kerta, kun tunsin itseni täysin korvaamattomaksi.

Tällä alalla on aina korvattavissa. Jos ohjaaja sanoo, ettei voisi tehdä elokuvaa kenenkään muun kanssa, hän vaihtelee. Aina on muita ihmisiä. Tämä oli ainut kerta, kun tiesin, ettei kukaan muu voisi tehdä roolia: näyttelimme Guillaumen kanssa itseämme. Se oli henkilökohtaista mutta toisaalta ei, koska kyseessä oli vain versio meistä. Tosielämässä olemme hyvin erilaisia.

Näinkö yleisö sinut näkee?

Ranskassa kuvitellaan, että vietän ihmeellistä elämää Los Angelesissa – enkä ole koskaan jättänyt maatani! He uskovat keksimäänsä tai muiden kertomaan tarinaan. Asioihin, jotka useimmiten eivät pidä paikkaansa. Vuosien varrella kuulin niin monia hulluja tarinoita itsestäni, että olen lakannut kuuntelemasta niitä. Nuorena ei voi itselleen mitään. Ego on kuin valtava peto, joka ahmii kaiken ympäriltään. Silloin lukee kaiken, hirveätkin jutut, mutta jonain päivänä oivaltaa: "Haluan ko oikeasti tätä, ei minun pitäisi lukea näitä, ellen halua tuhlata koko elämäni siihen."

Olen aina pahin kriitikkonni, eikä minusta kerrotun paskan lukeminen anna minulle mitään. Miksi hermostua jostain, mikä ei edes ole totta? Vain minä voin pilata oman elämäni, ei kukaan.

Marion Cotillard tietää, ettei kukaan tanssi Bob Dylanin tahtiin – ja tekee silti niin, koska on tähti!

muu. Voit törmätä kamaliin asioihin ja kamaliin ihmisiin, mutta niille ei tarvitse antaa valtaa.

Viittaatko viime vuoden juoruun, jossa sinua syytettiin Liittoutuneet-vastanäyttelijäsi Brad Pittin erosta?

En vain siihen, mutta olin silloin todella pahoillani. En omasta puolestani vaan kaikkien niiden, jotka tosiasioita tietämättä reagoivat kuin olisin maailman kamalin ihminen. Kyllä minä tiedän, että viha myy. Kamaluudet myyvät – varsinkin verkossa. Kukaan ei halua lukea kivoja, positiivisia asioita. Negatiivisuus ajaa ihmisiä.

Outoa kyllä, en ottanut itseäni. Olin vain pahoillani kahden vaikeassa elämäntilanteessa olevan ihmisen puolesta.

Guillaumen kanssa nauroimme kammimmille kommentoille: "Oikeasti? Mitä ihmisen pään sisällä täytyy olla, jotta hän voi kirjoittaa sellaisia asioita?"

Miksi lopulta kuitenkin kommentoit asiaa?

En olisi halunnut olla tekemisissä koko asian kanssa. Mutta kun paparazit leiriytyivät kotimme eteen, Guillaume sanoi: "Sinun täytyy tehdä jotain, en kestä enää." Niinpä käytin Instagram-tiliäni, koska se on suora kontakti lukijoille ilman sanoja suuhuni laittavia välikäsiä. En olisi voinut sanoa asioita suoremmin ja kaksi päivää myöhemmin tilanne oli ohi. On mukavampi puhua suorien kanavien kautta, koska nykyään kuka tahansa voi olla paparazzi. Kuka tahansa

voi kuunnella, nauhoittaa tai kuvata. Kaikilla on kamera. Jos haluaa selvittää, on löydettävä keino kommunikoida omilla ehdoillaan.

Muuttuiko ihmisten käsitys sinusta voitettuasi Oscarin Pariisin varpusesta?

Minulle avautui uskomaton mahdollisuusien maailma. Sain yhteyden mahtaviin projekteihin, upeisiin ohjaajiin. Se on näyttelijän taivas, varsinkin jos äidinkieli ei ole englanti. Silloin töitä ei uskalleta tarjota, joten kyllä, se muutti elämäni. Uskomatonta miten yksi pieni esine, jolla poikani leikkii – tai ainakin raahaa ympärinsä, koska se on painava – voi tuoda kaiken mistä on haaveillut vuosia. Unelmoin toki edelleenkin. Mutta nyt mikään ei tunnu mahdottomalta. ■

Esittelyssä: Rakkautta & Anarkiaa –synttäririkattaus

ANIMALS

★★★★

Törmäys lampaaseen syöksee saksalais-pariskunnan mitä synkempien ja oudompien tapahtumien jatkumoon. Mikä on totta, mikä fantasiasia? *Animals* vie katsojan keskelle vainoharhaisia houereita, surrealistisia juonenkäänteitä ja jopa lynchimäistä intuitiivista antologiikkaa. Ohjaaja **Greg Zglinski** on luonut eriskummallisen eläimellistä elokuvataidetta, joka suorastaan tihkuu symboliikkaa ja äkkivääriä u-käännöksiä.

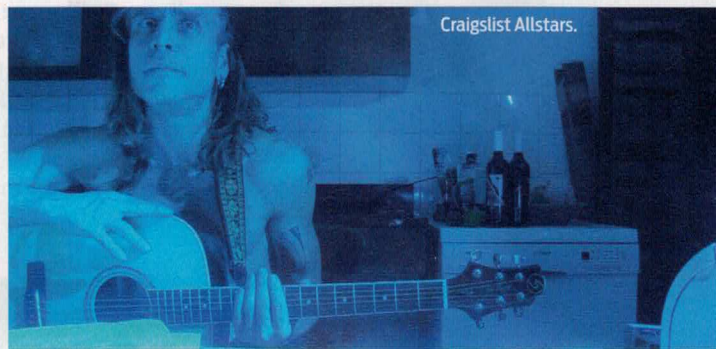
NIKO IKONEN

BILL FRISSELL: A PORTRAIT

★★★

Suomessakin useasti vierailut kitaravirtuoosi **Bill Frisell** on yksi alansa arvostetuimpia muusikoita. Sanonta kitarasta käsien jatkeena on todennäköisesti keksitty juuri Frisellin kaltaisille ihmisille. *Bill Frisell: A Portrait* päästää Frisellin ja hänen kollegansa ääneen kiinnostavissa haastatteluissa. Dokkari on syväluotaava, mutta reilusti ylipitkä. Musiikin harrastajat ja Frisell-fanit saavat varmasti enemmän irti kuin satunnainen katsoja, joka saattaa puutua tarinoiden määrästä.

JESSE RAATIKAINEN

BOBBY JENE

★★★★

Vahva dokumentti rakkaudesta tanssiin ja toiseen ihmiseen. Israelissa vuosia tanssinut **Bobbi Smith** päättää palata takaisin kotimaahansa USA:han. Hänellä on tarve tehdä omaa taidettaan ja itseinäistyä tanssiryhmästä, mutta päätöstä vaikeuttaa rakkaan **Or Schraiberin** jääminen Israeliin. Elämä kaukosuhteessa ja tanssin maailmassa ei ole helppoa. Bobbi purkaa tuntojaan häkellyttävän upeasti. Elokuvassa ei jää epäselväksi, mitä itsensä ilmaisu tanssin avulla tarkoittaa.

MILLA OLKKONEN

BUTTERFLY KISSES

★★★

Rafal Kapelinskin esikoispitkä synkimille mielihaluilleen periksi antavasta teinipojasta on yhtä valoton kuin sen mustavalkoinen kuvaus. Huolimatta yllättävän ilkeästä sisällöstään se osoittautuu silti helposti katsottavaksi ja helpommin kuunneltavaksi teokseksi. Lähes linklatermaisesti eloisat hahmot (sanokaa "hei" *This Is Englandin* pojalle!) jauhavat asioista joista eivät tiedä mitään, pääasiassa seksistä, ja kävelevät

päämäärättömästi koska heidän maailmassaan ei ole suuntaa. Paitsi alaspäin.

MARTA BALAGA

CHASING TRANE: THE JOHN COLTRANE DOCUMENTARY

★★★★

Kattava henkilökuvaa Mozartiin ja Bachiin verrattuna jazzmuusikko **John Coltrane** ta. Kollegat ja asiantuntijat esittelevät ihmisenä ja muusikkona rakastetun miehen. Coltranea pidetään yhtenä jazzin merkittävimmistä henkilöistä niin saksofonistina kuin säveltäjänäkin. Dokkari ainoaksi viaksi luettakoon se, että vaikka musiikki kuuluu koko elokuvan keston ajan, teosten kuuntelemiselle ei anneta aikaa.

JESSE RAATIKAINEN

CRAIGSLIST ALLSTARS

★★★★

Helsingissä syntynyt ja Karkkilassa vartutunut **Samira Elagoz** on tehnyt mullistavan tutkielman ihmisen kohtaamisesta ja miesten seksuaalisuudesta. *Craigslist* on yhdysvaltalainen nettisivusto, jossa voi hakea mitä tahansa asuntoilmoituksesta seksipalveluihin. Elagoz tapaa rohkeasti Craigslistin kautta miehiä